

**FINNISCHE NAMENKUNDE
BA SKANDINAVISTIK/FENNISTIK (AM2)
MA FENNISTIK (MM2, MM3A)**

BLOCK 1: EINFÜHRUNG IN DIE THEMATIK		
	THEMA	LITERATUR ZUM EINSTIEG
10.04.	Überblick über die finnische Onomastik	Ainiala & Pitkänen 2002b
17.04.	Namen als sprachliche Zeichen	Ainiala et al. 2008, 28–42 Nübling et al. 2012, 11–38
24.04.	Klassifikation von Namen	Ainiala et al. 2008, 96–114 Nübling et al. 2012, 96–104
01.05.	ENTFÄLLT wegen Maifeiertag	
BLOCK 2: AUSGEWÄHLTE GEBIETE DER ONOMASTIK		
	THEMA	LITERATUR ZUM EINSTIEG
08.05.	Toponyme	Ainiala et al. 2008, 213–143
15.05.	Antroponyme	Ainiala et al. 2008, 224–248
22.05.	Kommerzielle Namen	Ainiala et al. 2008, 275–285
29.05.	ENTFÄLLT wegen Christi Himmelfahrt	
05.06.	Wie schreibe ich eine linguistische Hausarbeit	Rothstein 2011, Kap. 1, 2, 4, 5 Stephany & Froitzheim 2009, Kap. 2, 4, 6
12.06.	ENTFÄLLT wegen Pfingstferien	
19.06.	ENTFÄLLT wegen Fronleichnam	
BLOCK 3: REFERATE UND PROJEKTARBEITEN		
26.06.	Toponyme: Städtische Namen	
03.07.	Antroponyme: Familien-/Nachnamen	
10.07.	Kommerzielle Namen: Produktnamen	
BLOCK 4: AUSBLICK		
17.07.	Besprechung und Planung der Hausarbeiten	

LITERATUR IN AUSWAHL

Einführende und allgemeine Literatur

Ainiala, T. & Saarela, M. & Sjöblom, P. 2008, *Nimistöntutkimuksen perusteet* (= Tietolipas 221). Helsinki: SKS.
 Ainiala, T. & Saarela, M. & Sjöblom, P. 2012, *Names in Focus: An Introduction to Finnish Onomastics*. Helsinki: SKS.
 Brendler, A. & Brendler, S. (Hrsg.) 2004, *Namenarten und ihre Erforschung. Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastik*. Anlässlich des 70. Gebrurtstages von Karlheinz Hengst. Hamburg: Baar-Verlag.
 Debus, F. 2012, *Namenkunde und Namensgeschichte: Eine Einführung*. Berlin: Erich Schmidt.
 Eichler, E. & Hilty, G. & Löffler, H. & Steger, H. & Zgusta, L. (Hrsg.) (1995), *Namenforschung*. Erster Teilband (= Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 11.1). Berlin/New York: de Gruyter [als e-book im Uni-Netz frei zugänglich]
 Eichler, E. & Hilty, G. & Löffler, H. & Steger, H. & Zgusta, L. (Hrsg.) 1996, *Namenforschung*. 2. Teilband (= Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 11.2). Berlin/New York: de Gruyter [als e-book im Uni-Netz frei zugänglich]
 Koß, Gerhard, 2002 *Namenforschung, eine Einführung in die Onomastik*. Tübingen: Niemeyer.
 Nübling, D. & Fahbusch, F. & Heuser, R. 2012: *Namen. Eine Einführung in die Onomastik*. Tübingen: Narr.

Finnische Forschung (eine Auswahl)

Monographien

Ainiala, Terhi 1997, *Muuttuva paikannimistö* (= SKST 667). Helsinki: SKS.
 Hakulinen, Kerko & Paikkala, Sirkka 2013, *Pariisista Papukaijannokkaan. Suomenkieliset ulkomaisten paikannimet ja niiden vieraskieliset vastineet* (= Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 172). Helsinki: Kotimaisten kielten keskus.
 Itkonen, Terho 1997, *Nimestäjän opas*. Kolmas, uusittu painos (= Apuneuvoja suomalais-ugrialaisten kielten opintoja varten XIII). Helsinki: Suomalais-Ugrialainen Seura.
 Kalski, Marja 2005, *Suomessa syntyneiden hevosten nimistö* (= Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 73). Turku: Turun yliopisto.
 Kepsu, Saulo 2005, *Uuteen maahan: Helsingin ja Vantaan vanha asutus ja nimistö* (= SKST 1027). Helsinki: SKS.
 Kiviniemi, Eero 1975, *Paikannimien rakennetyypeistä* (= Suomi 118:2). Helsinki: SKS.
 Kiviniemi, Eero 1977, *Väärät vedet: tutkimus mallien osuudesta nimenmuodostuksessa* (= SKST 337). Helsinki: SKS.
 Kiviniemi, Eero 1982, *Rakkaan lapsen monet nimet: suomalaisten etunimet ja nimenvalinta*. Espoo: Weilin+Göös.
 Kiviniemi, Eero 1990, *Perustietoa paikannimistä* (= Suomi 148). Helsinki: SKS.
 Kiviniemi, Eero 1993: *Iita Linta Maria: etunimiopas vuosituhannen vaihteeseen*. Helsinki: SKS.
 Kiviniemi, Eero 2006, *Suomalaisten etunimet* (= SKST 1103). Helsinki: SKS.
 Leino, Antti 2007, *On Toponymic Constructions as an Alternative to Naming Patterns in Describing Finnish Lake Names*. Helsinki: SKS.
 Lempiäinen, Pentti 2004, *Suuri etunimikirja*. Kolmas, tarkistettu painos. Helsinki: WSOY.
 Mikkonen, Pirjo & Paikkala, Sirkka 2000, *Sukunimet*. Uudistettu laitos. Helsinki: Otava.
 Mikkonen, Pirjo & Salonen, Minna & Manni-Lindqvist, Tiina (toim.) 2008, *Kielitoimiston nimiopas* (= Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 148). Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
 Nissilä, Veikko 1962, *Suomalaista nimistöntutkimusta* (= SKST 272). Helsinki: SKS.
 Ojansuu, Heikki 1920, *Suomalaista paikannimitutkimusta 1: tähänastisen tutkimuksen arvostelua*. Turku: Otava.
 Paikkala, Sirkka 2004, *Se tavallinen Virtanen: suomalaisen sukunimikäytännön modernisoituminen* (= SKST 959). Helsinki: SKS.
 Paikkala, Sirkka & Pitkänen, Ritva Liisa & Slotte, Peter 1999, *Yhteinen nimiympäristömme: nimistönsuunnittelun opas*. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Suomen kuntaliitto.
 Pöyhönen, Juhani 2003, *Suomalainen sukunimikartasto* (= SKST 693). Helsinki: SKS.
 Pöyhönen, Juhani 2003, *Suomalainen sukunimikartasto II. Karjalaiset nimet* (= SKST 922). Helsinki: SKS.
 Rahkonen, Pauli 2013, *South Eastern contact area of Finnic languages in the light of onomastics*. Jyväskylä: Bookwell Oy.
 Räisänen, Alpo 2003, *Nimet mieltä kiehtovat: etymologista nimistöntutkimusta* (= SKST 936). Helsinki: SKS.
 Saarela, Minna 2006, *Nimipäiväjuhlat*. Helsinki: Kirjapaja.
 Saarikalle, Anne & Suomalainen, Johanna 2007, *Suomalaiset etunimet Aadasta Yrjöö*. Helsinki: Gummerus.
 Saarikivi, Janne 2006, *Substrata uralica: studies on Finno-Ugrian substrate in northern Russian dialects*. Tartu: Tartu University Press.
 Sjöblom, Paula 2006, *Toiminimen toimenkuva: suomalaisen yritysnimistön rakenne ja funktiot* (= SKST 1064). Helsinki: SKS.
Suomalainen paikannimikirja (= Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 146). Helsinki: Karttakeskus ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
 Toropainen, Ritva 2005, *Oulun paikannimet – mistä nimet tulevat*. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Sammelbände

- Ainiala, Terhi (toim.) 2005, *Kaupungin nimet. kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöä* (= Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 134). Helsinki: SKS.
- Kiviniemi, Eero (toim.) 1978, *Nimistöntutkimus ja paikallishistoria* (= Paikallishistoriallisen toimiston julkaisuja n:o 2). Helsinki: Paikallishistoriallinen Toimisto.
- Kiviniemi, Eero & Mustakallio, Sari (toim.) 1996, *Nimet, aatteet, mielikuvat: kolme näkökulmaa etunimiin* (= Kieli 11). Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Kiviniemi, Eero & Pitkänen, Ritva Liisa & Zilliacus, Kurt (toim.) 1974, *Nimistöntutkimuksen terminologia. Terminologin inom namensforsknigen* (= Castrenianumin toimitteita 8). Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Leskinen, Heikki & Kiviniemi, Eero (ed.) 1990, *Finnish Onomastics. Namenkunde in Finnland* (= Studia Fennica 34). Helsinki: SKS.
- Mallat, Kaija & Ainiala, Terhi & Kiviniemi, Eero (toim.) 2001, *Nimien maailmasta* (= Kieli 14). Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

Beiträge in Sammelbänden

- Blomqvist, Marianne 1990, Swedish family names in Finland. – Heikki Leskinen & Eero Kiviniemi (eds.), 130-140.
- Ainiala, Terhi 2001, Paikannimistön keruun tavoitteet ja tulokset. – Kaija Mallat & Terhi Ainiala & Eero Kiviniemi (toim.), 7-22.
- Ainiala, Terhi 2005, Tutkimuskohteena kaupunkinimistö. – Terhi Ainiala (toim.), S. 10-25.
- Ainiala, Terhi 2006, Helsingin nimet. – Kaisu Juusela & Katariina Nisula (toim.), *Helsinki kielyhteisönä*. Helsinki: Helsingin yliopisto, Suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos. 100-122.
- Harling-Kranck, Gunilla 2006, Kaupunkinimistö: kaupunkiasustus ja kadunnimet Ruotsissa ja Suomessa. – Gabriel Bladh & Christer Kuvaja (toim.), *Kahden puolen Pohjanlahtea: ihmisiä, yhteisöjä ja aatteita Ruotsissa ja Suomessa 1500-luvulta 1900-luvulle*. (Historiallinen arkisto 123:1.) Helsinki: SKS. 207-258.
- Kiviniemi, Eero 1978, Paikannimistö systeeminä. – Eero Kiviniemi (toim.), 73-89.
- Kiviniemi, Eero 1990, Die lexikalischen Grundzüge der finnischen Ortsnamen. – Heikki Leskinen & Eero Kiviniemi (eds.), 26-46.
- Mielikäinen, Aila 2005, Nimistön- ja sananstonitutkimuksen rajamaastossa. Slangi, puhekieli ja murre epävirallisissa paikannimissä. – Terhi Ainiala (toim.) 26-55.
- Mustakallio, Sari 1996, Sisko ja sen veli: Velj-, Veikko-, Veijo- ja Sisko-nimien leviäminen. – Eero Kiviniemi & Sari Mustakallio (toim.), 13-97.
- Närhi, Eeva Maria 1990, The onomastic central archives – the foundation of Finnish onomastics. – Heikki Leskinen & Eero Kiviniemi (eds.), 9-25.
- Räisänen, Alpo 1990, Zur Entstehung des Namengutes in der Einöde Kainuus. – Heikki Leskinen & Eero Kiviniemi (eds.), 91-108.

Beiträge in Zeitschriften

- Aalto, Tiina 2002, Osoitteena Osamnkäämintie: tutkimus eräästä ryhmänimistöä. – *Virittäjä* 106, 208-222.
- Aikio, Ante 2008, The study of Saami substrate toponyms in Finland. – *Onomastica Uralica* 4, 159-197.
- Ainiala, Terhi 2000, Paikannimistön muuttuminen. – *Virittäjä* 104, 355-372.
- Ainiala, Terhi 2003, Kaupunkinimistön tutkimuksen perusteet. – *Virittäjä* 107, 207-225.
- Ainiala, Terhi 2004, Kadunnimet opastajina ja sivistäjinä: kesän 2002 keskustelun tarkastelua. – *Virittäjä* 108, 106-115.
- Ainiala, Terhi & Komppa, Johanna & Mallat, Kaija & Pitkänen, Ritva Liisa 2000, Paikannimien käyttö ja osaaminen: nimitaito Pälkäneen Laitikkalassa. – *Virittäjä* 104, 330-354.
- Ainiala, Terhi & Pitkänen, Ritva Liisa 2002a, Paikannimistöntutkimuksen valinnat: etymologioista sosio-onomastiikkaan. – *Virittäjä* 106, 231-240.
- Ainiala, Terhi & Pitkänen, Ritva Liisa 2002b, Onomastic Research in Finland. – *Onomastica Uralica* 2.
- Ainiala, Terhi & Saareлма-Maunumaa, Minna 2006, Nimistöntutkimus yhä monitieteisempää. – *Virittäjä* 110, 99-107.
- Ainiala, Terhi & Vuolteenaho, Jani 2005, Urbaani muutos ja kaupunkilaiset identiteetit paikannimistön kuvaamina. – *Virittäjä* 109, 378-394.
- Hämäläinen, Lasse 2013, Mikä nimi on ollut kaikkein suosituin? Suosiolukumenetelmä etunimien suosionvaihtelun tutkimuksessa. – *Virittäjä* 117.
- Kiviniemi, Eero 1980, Nimistö Suomen esihistorian tutkimuksen aineistona. – *Virittäjä* 84, 319-338.
- Koski, Mauno 2004, Sekundaarinimiä ja opettajien viittaussnimiä. – *Sananjalka* 46, 40-80.
- Kuzmin, Denis 2010, Nimistö Vienen Karjalan asutushistorian lähteenä. – *Virittäjä* 114, 223-252.
- Lampinen, Arja & Illoisa Sisko & Reima Veikko 1999, Miten kaksosten nimet muodostavat parin. – *Sananjalka* 41, 81-105.
- Mantila, Harri 2012, Kyrö, Pojangkangas vai Viltti-Hattula? Kansalaisten ehdotuksia uuden kunnan nimeksi. – *Virittäjä* 116, 231-253.
- Nummila, Kirsi-Maria 2007, Nominikantaiset –(U)ri-ammattinimitykset henkilönnimissämme. – *Virittäjä* 111, 543-566.
- Pitkänen, Ritva Liisa 2004, Onomastic research and teaching in Finland. – *Onoma* 39, 29-43.
- Räisänen, Alpo 2009, Kallavesi ja muita Savon paikannimiä. – *Virittäjä* 113, 38-57.
- Räisänen, Alpo 2010, Kostamo, Onkamo ja muita paikannimiä. – *Virittäjä* 114, 502-530.

- Rahkonen, Pauli 2013, Suomen etymologisesti läpinäkymätöntä vesistönimistöä. – *Virittäjä* 117.
- Sartjärvi, Maija 2013, Kahden etunimityypin yleistymisen ja suosionvaihtelu. – *Virittäjä* 117.
- Sjöblom, Paula 2000, Yritysnimet – rajanvetoja. – *Sananjalka* 42, 141-155.
- Sjöblom, Paula 2004, Kognitiivinen näkökulma proprien semantiikkaan. – *Virittäjä* 108, 80-91.

Ausführliche Bibliographien u.a. in:

- Ainiala, T. & Saareлма, M. & Sjöblom, P. 2008, *Nimistöntutkimuksen perusteet* (= Tietolipas 221). Helsinki: SKS. S. 350-363.
- Ainiala, T. & Saareлма, M. & Sjöblom, P. 2008, *Names in Focus: An Introduction to Finnish Onomastics*. Helsinki: SKS. S. 267-280.
- Stenhammar, Eeva-Liisa 2001, Finnish. Bibliography. – *Onomastica Uralica* 1a (2001) (<http://mnytud.arts.unideb.hu/onomural/kotetek/ou1a1b.html>).

Internet

- <http://www.gfn.name/en/forschung/>
Deutsche Gesellschaft für Namenforschung
- <http://www.namenforschung.net/>
- <http://mnytud.arts.unideb.hu/onomural/kotetek.html>
Onomastica Uralica (u.a. mit ausführlichen Bibliographien zu allen uralischen Sprachen)
- <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=4>
Kotimaisten kielten keskus / Nimistö